

צלי רשף, דובר תנועת "שלום עכשיו", מתווכח עם אורי אבנרי על ההישגים והכישלונות של תנועת

עורדהרין צלי רשף, דובר תנועת "שלום עכשיו", שיגר את התגובה הבאה על מאמרו של אורי אבנרי על "אישיהשנה תשמ"ג" (העולם הזה 4 בספטמבר):

בניתוח מאורעות השנה החולפת מקדיש אורי אבנרי עמודים ארוכים לסקירה, ניתוח וביקורת של פעולתה של שלום עכשיו בזמן המלחמה. אם הבינוני נכון את עיקרי הביקורת של מר אבנרי, הרי שלטענתו היתה שלום עכשיו זרוע מבצעת של המערך, ולפיכך, במקום לפעול למען מטרותיה המוצהרות, שירתה את האינטרסים של המערך.

לצערי לוקה ניתוחו של אורי אבנרי באידיויקום עובדתיים ולרעתי, עם כל הכבוד, גם בטעות בהגדרת המטרות ודרכי הפעולה הרצויות לתנועת שלום עכשיו.

אולם, ראשית, לעוכרות. במשך השנה האחרונה שיתפה תנועת שלום עכשיו פעם אחת פעולה עם המערך, ובהצלחה מרשימה. בכמה מיקרים אחרים נעשה ניסיון לשיתוף פעולה שלא עלה יפה, בגלל חילוקי דעות. שלום עכשיו שיתפה פעולה עם המערך בעת שלמחרת ראשהשנה תשמ"ג, ואחרי שהתנועה קיימה הפגנה ספונטנית בראשהשנה מול מעונו של ראשהממשלה בירושלים, במחאה על הטבח בצברה ובשאתילא. התייצבנו לפגישה עם ראשי המערך והצענו למערך לשאת פעולה בקיום הפגנה במחאה על הטבח במחנות הפליטים. (היוזמה היתה שלנו, ולא כפי שכותב מר אבנרי).

וזו היתה הפעם הראשונה בהיסטוריה של שלום עכשיו שבה שיתפנו פעולה באופן מסודר וממוסד עם האופוזיציה הפרלמנטרית. האמנו אז, ואמונתנו הוכחה כנכונה, כי גיוס כל הכוחות מבלי לעשות חשבון לגבי עמדות שנקטו בעבר הרוחק או הקרוב, היה כורח המציאות. ואכן, ההפגנה

לדעתו, אך חסרי השפעה על המ אורעות.

גישתה של שלום עכשיו הינה הפוכה, אף אם אנו חלוקים בדעותינו, במיקרים רבים, עם מר פרס מצד אחד ועם מר אבנרי מצד שני, הרי כשיש הודמנות להרחיב את המחנה ולפעול שכם אחד, אנו עושים זאת. ייתכן שזו הסיבה העיקרית לכך ששלום עכשיו זכתה להיות בעלת השפעה מעל

ומעבר לזו שהיתה לגופים יוניים בעבר.

סקירת פעולתה של שלום עכשיו במשך מילחמת לבנון רצופה בפעולות שבהן לא זכינו בשיתוף פעולה של מרבית האופוזיציה הממוסדת. בפעולות אחרות עלה בידנו להרחיב את מחנה המוחים.

היחסים עם המערך

מתחילת המלחמה האמנו שאם נצליח להביא את מיפלגת העבודה להתנגדות אקטיבית למלחמה, הסיכוי לעצור את האסון הינו רב יותר. לפיכך, כבר ביום שישי ה'11 ביוני 1982, קיימנו פגישה עם אישיות ביטחונית בכירה, מראשי מיפלגת העבודה, ותבענו כי המפלגה תגנה מייד את המלחמה. ביושיונו אמר אז, למעשה, כי מיפלגת העבודה תקבע עמדתה

והתארגנות לקראת פירסום מסקנות הוועדה. חזינו מראש כי שריהביטחון ינסה ליצור אווירה ציבורית שלא תאפשר פיטוריו. ואכן, עם פירסום מסקנות ועדת החקירה החלו ההפגנות האלימות של הימין, בתביעה לרחות את מסקנות הוועדה. שוב הנהיגה שלום עכשיו תנועת נגד נמרצת. באווירה הקשה של הימים ההם הסתיימה פעילות זו בפיטוריו של שריהביטחון וברצח הטרנאגי של פעיל התנועה, אמיל גרינצוויג ז"ל.

נכון הוא, כי אילו התפטרה הממשלה כולה היה הישגנו מושלם יותר, אך האם ניתן להתעלם מכך כי הסכנה הגדולה ביותר לישראל, הלא הוא אריק שרון, הורחקה ממרכז הזירה גם בשלב ההוא קיוונו לפעולה יותר נמרצת מצד מיפלגת העבודה, ואף תיכננו הפגנה משותפת בקריאה להתפטרות הממשלה. הפגנה זו בוטלה לא רק בגלל מוגהאווייר הגרוע, שלא איפשר את קיומה. הרצון בקרב פעילי שלום עכשיו לפעול ביחד עם המערך דרך במהירות בעת שהחלו נשמעים דיבורים בהנהגת המערך על הקמת ממשלת אחדות לאומית.

בשיחות אישיות העמרנו את ראשהמערך על החומרה שבה אנו רואים נסיונות אלו, והדגשנו כי באווירה פוליטית זו לא נשתף פעולה עם המערך. פעולות המחאה של שלום עכשיו בעניין לבנון, וכן בעניין יישוב הגדה המערבית, נמשכו, ובסופו של דבר, ביחד עם גל הביקורת הגואה בעיתונות, במערכת הפוליטית הממוסדת ובכל מקום, הביאו גם להליכתו של מר בגין.

מקסימום של כוח

אין ספק ששנת תשמ"ג היתה שנה נוראה למתוההשלום הישראלי. על ראשינו נחתו אסונות כמלחמת לבנון, הטבח במחנות הפליטים, המשך מאמץ ההתיישבות בגדה המערבית.

צלי רשף (משמאל) עם פעיל "שלום עכשיו" נטלי רז כניעה לפיתוי

ריגשית או אידיאולוגית, ולנתח את הדברים באובייקטיביות מירבית, עד כמה שזה ניתן, מבלי להירעע מהסכת מסקנות קשות, ואף אכזריות. אני רואה את חובתי במאמרים אלה, מרי שנה, בחשיפת האמת כמות שהיא, גם כשאנה נעימה לי עצמי ולמישהו אחר.

אני מציע לצלי רשף להתייחס אל הדברים באותה הרוח. איש לא ייצא

העובדה המכרעת היא שהוא נשא בממשלה, וכי לא הפך פחות מסוכן הרחקתו ממישרדהביטחון הלי המינימום המוחלט, לאור מסקנות ועדת כח, ובמקומו שם בא את ועדת כח, כמוהו, ואולי מסוכן עוד יותר. בסוף תשמ"ג ביצעה ממשלה ישראל נסיגה קטנה בלבנון, א מחופרת עתה לשהייה ארוכה — ואוק ניצחית — בחלק גדול של אותה ארץ

שלום לאן?

● בחזית המכרעת — השטחים הכבושים — נמשכת במלוא הקצב תנועת היגשול, הדיכוי, ההפקעה וההתנחלות, וכמה מן האישים הבולטים בשלום עכשיו אף טוענים כי זהו הליך "בלתי הפיך".

● ה"יונים" הפזורים במפלגות השונות מהווים כוח פוליטי מבוסס ומיפלגת העבודה שמה את עיניה על כסאות בממשלת אחדות לאומית, בוד נהגת האגף הקיצוני של חרות. אין טעם להתעלם ממציאות זו, ויש כורח לנסות ולהבין את הגורמים לה. רק על כך יש טעם לדון ולהתווכח.

ההשתעבוד למיפלגת העבודה

אין עיני צרה בכלליותה של שלום עכשיו. להיפך, אני רואה את ערכה של התנועה ביכולתה לאחר תחת מיטריה אחת המונים מכל גווני הקשת של תנועת השלום לפעולות מחאה גרולות. היית רואה בעין רעה כל ניסיון לצמצם כלליות זו, גם אם מחירה הוא אידיכולת לבצע פעולות רבות, שחלק מן המחנה מתנגד להן. פעילי שלום עכשיו עצמם הקריבו כלליות זו על מיובח של פיתוי מסוכן, כאשר הם קיבלו תכתיב מטעם מיפ (המשך בעמוד 57)

נשכר מטישטוש המציאות ומיצירת אשליות נעימות. התפקיד העיקרי של תנועת השלום אינו להנעים את החיים לחבריה ולהרגיע את מצפונם. אלא לחולל את השינוי הדרוש במדינה.

האם זה נעשה במהלך שנת תשמ"ג, כפי שנרמה לצלי רשף?

בראשית השנה הגיעה תנועת השלום להישג נריר, שצלי רשף מתברך בו בצדק. 400 אלף איש הפגינו נגד הטבח בצברה ובשאתילא. אך העובדה הפשוטה היא שהפגנה זו לא השיגה את ההישג הפוליטי הקטן ביותר. בסוף השנה היה המצב המדיני בישראל חמור אף מזה ששרר בתחילתה. רעת ההקלה העולמית (ובכללה גם הערבית והפלסטינית) התרשמה עמוקות מהפגנת ה-400 אלף, אך התרשמה עוד יותר מן העובדה שמיפגן ענקי זה לא חולל שום שינוי חיובי בישראל.

אשר להישגים הממשיים, שצלי רשף מוכירם:

● אין כל הוכחה לכך שהיתה לפעולות שלום עכשיו, או של תנועת השלום בכללה, השפעה כלשהי על התמוטטות האישית של מנחם בגין. אילו זה היה כך, היה צריך לבוא במקומו מנהיג מתון יותר. אך הנה קורה ההיפך: יורשו של בגין הוא אדם קיצוני, קנאי ומסוכן עוד הרבה יותר. ● לגבי גורלו של אריאל שרון,

אך האם ניתן לומר כי היתה זו שנה נטולת הישגים למחנה השלום?

נראה שההפך הוא הנכון. מעולם בהיסטוריה של ישראל לא היה מחנה השלום בעל עוצמה רבה יותר. כדי להגביר את עוצמתם של גורמי השלום רצוי, ואף הכרחי, לשאת פעולה עם גורמים שלא תמיד מסכימים זה עם זה בכל מאת האחווים. מטרטה, בסופו של דבר, היא לצבור מקסימום כוח כדי למנוע או להאט את הקטסטרופות שממית עלינו הליכוד. אם יש לשלום עכשיו תפקיד, הרי הוא בהעמדתם של אורי אבנרי, שימעון פרס, אמנון רובינשטיין ואולי אף דרור זיגרמן ואברהם מלמד, בסיטואציות מסוימות, במחנה אחד.

זוהי הדרך להוכיח, כי איננו מיעוט מבוסס וצודק, אלא כוח ציבורי משמעותי וחזק, המסוגל לשנות את מהלך ההיסטוריה של מדינת ישראל.

עד כאן דבריו של צלי רשף, דובר "שלום עכשיו". להלן תגובתו של אורי אבנרי:

המאמר שעליו מגיב צלי רשף לא היה מאמר פולמוס, ולא נועד להתווכח עם גוף זה או אחר. היה זה ניסיון לסכם את אירועי השנה שחלפה ולהסיק מהם את הלקחים, לפי מיטב היושר האינטלקטואלי שאני מסוגל לו. עשיתי מאמץ מודע להינתק מכל ויקה

בנושא המלחמה בהתאם לתוצאותיה. הוא גם הצדיק פעולה צבאית בתגובה על ירי הקטיושות בצפון, שבא, כזכור, לאחר התקפת מטוסינו בימי שישי שבת 4 ו-5 ביוני 1982.

שיחה זו הביאה אותנו למסקנה כי את המאבק נגד המלחמה נצטרך לנהל, בשלב ההוא, ללא שיתוף פעולה של האופוזיציה הפרלמנטרית הראשית. וכך עשינו, בפירסום מייד של המודעה "על מה נהגים ועל מה הורגים" ובהתכנסות כלל הערים הגדולות, שהגיעו לשיאן בהפגנה בהשתתפות 100 אלף איש כ-3 ביולי 1982. בעיקבות הפגנה זו האשים אותנו מר שרון כי ביגלול לא ניתן היה לגייס חטיבת מילואים לצורך כיבוש מערב ביירות. אף כי, כדרכו, לא היה שרון נאמן לאמת, הרי תגובתו ובעיקר תגובת הממשלה שקיימה הפגנת נגד להפגנת שלום עכשיו הראו את החשיבות שייחסה הממשלה למחאה ההולכת ומתעצמת. דומה שהחלטתה שלא לכבוש את מערב ביירות ולהגיע להסדר עם אש"ף הפלה לאימץ בזכות הלחץ הציבורי.

נכון, אומנם, שהפגנת ה-400,000 אחרי הטבח בצברה ובשאתילא לא הביאה התפטרות מיידית של הממשלה. נכון שבעת עכורת הוועדה שקטו הרוחות מעט. אולם תקופה זו נוצלה עליידי שלום עכשיו להערכות

המרשימה ביותר בתולדות ישראל התקיימה כתוצאה משיתוף פעולה זה. אנכי, לא נכון הוא כי בהפגנה קראנו אך ורק להקמת ועדת חקירה. בכמה מן הנאומים, וביניהם גם בדברים שנשאתי אני באותה הפגנה, הושם הדגש על דרישה להתפטרות הממשלה. באותה מידה לא נכון הוא כי הבימה נמסרה לכוכבי המערך, רבין ופרס. בין הרוברים בעצרת היו שלושה אנשי מיפלגת העבודה וארבעה אנשי שלום עכשיו. על כל פנים, נכון הוא כי למרות האמור לעיל דגש רב הושם בהפגנה על דרישה להקמת ועדת חקירה. מפליא אותי כי מר אבנרי רואה בכך טעות. הלא הקמת ועדת החקירה, שבאה יום אחרי הפגנת ה-400 אלף, הביאה בסופו של עניין להרחקתו מן הזירה של אריאל שרון. הלא היה זה ההפגנה הראשונה בהתמשכת נגד המלחמה, היה חלק חשוב בכך שבסופו של דבר נאלץ מר בגין לנטוש את תפקידו.

דומה כי מר אבנרי עושה את השגיאה הקלאסית ההיסטורית של השמאל בישראל. מר אבנרי מחלק את הנפשות הפועלות בפוליטיקה הישראלי לאלה המסכימים איתו בכל מאת האחווים, הלא הם הטובים, ולא להחלקים עימו במידה זו או אחרת. הלא הם הרעים. כך נשאר מר אבנרי עם מיעוט מבוסס של אנשים צורקים